

## Pensioen concurreert met andere hot-items



Spannende weken staan voor de deur. Tussentijds hoogtepunt zijn de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 20 maart. De uitkomst vertaalt zich in mei in een nieuw samengestelde Eerste Kamer. Mogelijk krijgt de coalitie het dan moeilijker en moet men toenadering zoeken tot andere partijen. Dat biedt mogelijkheden voor de pensioenen.

Maar verkiezingen worden zelden beheerst door één onderwerp. Naast de pensioenen staan ook de koopkracht, het klimaat en het al dan niet terugsturen van uitgeprocedeerde asielzoekers (en hun kinderen) hoog op de agenda.

### Oudere garde

De kans dat op basis van de verkiezingsuitslag kan worden voorspeld hoe het verder gaat met onze pensioenen lijkt me dus klein. En zelfs als er komend jaar iets uit de bus komt dat op de eerdere plannen lijkt (met wellicht een gematigder verhoging van de pensioenleeftijd) is het maar de vraag of gepensioneerden hier garen bij spinnen. Afschaffen van de doorsneepremie stond en staat namelijk nog steeds hoog op de prioriteitenlijst, ook bij de regeringspartijen. Het invoeren van lagere premies (of hogere opbouw) voor 'jonge' deelnemers levert een nadeel op voor de 'oudere' garde (45 jaar en ouder). Als die gecompenseerd moet worden kost dat vele miljarden euro's en tot nu toe is niet gebleken dat er van de zijde van de overheid veel te verwachten is. Dan zal verlekkerd gekeken worden naar de enorme reserves bij de pensioenfondsen die dan plotseling wel geconsumeerd mogen worden. We moeten dus niet alleen op de rekenrente letten maar ook op de doorsneepremie en vooral hoe het afschaffen daarvan wordt gefinancierd.

### Pensioenactie

In de tussentijd gaan de vakbonden wel de druk opvoeren om het onderwerp pensioen hoger op de politieke agenda te krijgen. En dat is natuurlijk welkom. Zaterdag 2 februari hebben de vakorganisaties FNV, CNV en VCP in Utrecht een bijeenkomst gehouden om een landelijke pensioenactie voor te bereiden. Dit staat te gebeuren op maandag 18 maart, twee dagen voor de Provinciale Statenverkiezingen die ook bepalend zijn voor de samenstelling van de Eerste Kamer. In deze nieuwsbrief vindt u meer informatie over de achtergronden van deze acties.

### Tienpuntenplan

Minister Koolmees heeft vrijdag 1 februari inzake het pensioenstelsel een tienpuntenplan naar de Tweede Kamer gestuurd. Het lijkt erop alsof hij hiermee een hand wil uitsteken naar het maatschappelijk middenveld, maar volgens vakorganisaties én onze koepelorganisaties KNOG en NVOG is dit nog meer oude wijn in nieuwe zakken. De Koepels stellen, terecht, dat eerst een oplossing moet worden opgeleverd voor het korten op de pensioenen en het achterwege blijven van indexaties. Daarna kunnen in alle redelijkheid maatregelen worden besproken om het

pensioenstelsel toekomstbestendig te maken, waarbij jongeren en ouderen evenredig worden belast en tegemoetgekomen.

## NIBUD

Niet alleen over de pensioenen, ook over de koopkracht doen de meest tegenstrijdige verhalen de ronde. Zelfs het NIBUD is in stelling gebracht om aan te tonen dat de meeste mensen er op vooruit gaan. Veel mensen geloven het echter niet of ervaren aan den lijve niet dat er meer bestedingsruimte is. Dat is ook het gevolg van de uitermate ingewikkelde berekeningen die eraan ten grondslag liggen. Concrete prijsstijgingen (BTW omhoog, ziektekostenverzekering duurder, hogere belasting op gasgebruik) worden via een onzichtbare omweg (lagere belasting) gecompenseerd. Dat geeft geen vertrouwen.

## Stemhokje

De discussies over koopkracht en pensioenen hebben de nodige raakvlakken. Het is ingewikkeld en politici en deskundigen ventileren de meest tegenstrijdige verhalen. De wantrouwige burgers kan er geen wijs uit. Toch hoop ik niet dat we het hoofd in de moede schoot leggen en op 20 maart thuis blijven. Probeer desnoods op één of enkele onderwerpen (provinciaal of landelijk) te bepalen welke partij het beste en reële perspectief biedt en laat dat leidend zijn in het stemhokje.



*Jos van Rijsingen, voorzitter VVG-PGB*  
Ook te volgen op twitter: @JosvRijsingen

---

## Uitnodiging

De website van de Vereniging van Gepensioneerden van Pensioenfonds PGB is eind vorig jaar geheel vernieuwd. Ook de nieuwsbrieven hebben een opfrisbeurt gehad. In deze nieuwsbrief treft u enkele belangrijke onderwerpen aan. In de eerste plaats de aankondiging van onze Algemene Ledenvergadering op woensdag 17 april, wederom in Amersfoort. De officiële stukken volgen later, maar zo kunt u er in uw agenda alvast rekening mee houden. We hebben vorig jaar gemerkt dat ook het informele gedeelte voorafgaand aan de vergadering (met lekkere broodjes) erg op prijs wordt gesteld. Daar trekken we, vanaf 11.00 uur, voldoende tijd voor uit. Uw partner is net zo goed verbonden aan Pensioenfonds PGB en is dus ook van harte welkom. Evenals vorig jaar organiseren wij een informatiemarkt waar u o.a. vertegenwoordigers van PGB kunt ontmoeten. Uiteraard hebben wij ook weer interessante sprekers uitgenodigd. Zo zal **Martin van Rooijen** (Tweede Kamer 50 Plus, vanaf mei waarschijnlijk in de Eerste Kamer) zijn visie op de actuele politieke (en pensioen-) ontwikkelingen geven. Bestuurder **Freek Busweiler** zal namens het Pensioenfonds de actualiteiten belichten. **Mark van de Veerdonk** komt, net als vorig jaar, het programma op geheel eigen wijze afsluiten.



## Bonden trappen met massa-bijeenkomst pensioenacties af

FNV heeft op 2 februari met een massale demonstratieve bijeenkomst in Utrecht de acties voor een beter en eerder pensioen afgetrapt. "Het gaat ons om die belachelijke rekenrente waardoor de gepensioneerden al jaren geen indexatie krijgen en voor velen van wie een korting op hun pensioen dreigt maar waardoor ook de pensioenen van de werkenden onder ons niet geïndexeerd worden. Het gaat ook om een stop op het verhogen van de AOW-leeftijd omdat steeds minder mensen die in goede gezondheid kunnen halen. We willen gewoon een goed pensioen voor iedereen. De mensen in de ivoren toren in Den Haag begrijpen niet hoe groot de problemen zijn," aldus vice-voorzitter Tuur Elzinga die zich bij FNV onder meer bezighoudt met pensioenen en AOW. Zijn oproep om 'actie' werd door de overvolle Jaarbeurhal met luid gejuich en een fluitconcert ondersteund.

FNV organiseert de pensioenacties samen met CNV en VNP. De komende weken worden overal in het land activiteiten georganiseerd, van stakingen en werkonderbrekingen bij bedrijven tot discussiebijeenkomsten en demonstraties. Ook gepensioneerden en hun bonden zijn uitgenodigd om daaraan mee te doen. Hoogtepunt wordt een landelijke actiedag voor een betere pensioenregeling op 18 maart, een paar dagen voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten. De aanwezigen op de actiedag van de FNV, waaronder zeker één op de vijf tot de gepensioneerden behoorde, konden zich daar inschrijven voor die activiteiten maar ook voor bijvoorbeeld het maken van spandoeken, workshops en dergelijke. Van die mogelijkheden werd ruim gebruik gemaakt. De bonden zullen de komende weken alle te houden acties en activiteiten op hun websites publiceren.



---

## Dekkingsgraad PGB zakt sterk in

De actuele dekking is bij Pensioenfonds PGB in december fors gedaald naar 103,8 procent. In november kwam die 'maandelijkse' dekking nog op 107,6 procent; in december 2017 bedroeg de actuele dekking 108,7 procent. "De verbetering van onze financiële situatie in de eerste negen maanden van dit jaar is in de laatste drie maanden van 2018 helaas volledig teniet gedaan. Vooral de dalende aandelenkoersen en de dalende rente spelen ons en andere pensioenfondsen parten. Gelukkig is de kans dat we moeten verlagen nog altijd erg klein, omdat onze buffer groot genoeg is en we niet in de gevarezone zitten," meldt PGB op de website.



Door die daling in de laatste maand werd 2018 afgesloten met een beleidsdekking – het gemiddelde over de voorafgaande twaalf maanden – van 108,7 procent. Dat is het laagste niveau

sinds juni vorig jaar maar nog altijd wel een verbetering vergeleken met de 106,1 procent van december 2017. De beleidsdekkingsgraad blijft echter nog een stuk verwijderd van de 110 procent die nodig is om tot een gedeeltelijke indexering van de lopende pensioenen over te kunnen gaan, legt PGB uit: "Onze financiële situatie is niet goed genoeg om een toeslag te kunnen geven. Dat betekent helaas dat de pensioenen niet stijgen, terwijl de kosten voor levensonderhoud wel zijn gestegen. Onze beleidsdekkingsgraad moet wettelijk hoger zijn dan 110 procent om de pensioenen te kunnen verhogen. Deze gemiddelde dekkingsgraad over 12 maanden is eind 2018 jammer genoeg niet hoog genoeg."

---

## Kabinet pakt pensioenstelsel nu zelf op

Het kabinet zet zelf de lijnen uit voor een nieuw pensioenstelsel nu het sociaal overleg daarover in het najaar is gestrand. Om geen tijd te verliezen gaat minister Koolmees van SZW alvast aan de slag om noodzakelijke aanpassingen te doen. Hij staat daarbij open voor suggesties van bonden, werkgevers, pensioenuitvoerders en toezichthouders.



Koolmees benadrukt dat met het vastlopen van het pensioenoverleg de urgentie van vernieuwing van het stelsel niet is verdwenen. "De vormgeving van het huidige stelsel leidt tot blijvende discussies tussen in het bijzonder jongeren en ouderen over de verdeling van de pensioenvermogens en de rekenregels die daarbij worden gehanteerd.

Ouderen zijn van mening dat hun pensioen ten onrechte niet wordt geïndexeerd, terwijl onder jongeren de angst leeft dat er voor hen later geen pensioen meer is."

De bewindsman denkt in de eerste plaats over afschaffing van de doorsneesystematiek. "De prijs die in de huidige uitkeringsovereenkomst wordt betaald voor nominale zekerheid wordt door velen te hoog gevonden; door de bijbehorende buffereisen raakt voor menig fonds indexatie langdurig uit beeld." Volgens de minister is de huidige methode niet meer van deze tijd: "Deze manier van verdeling van de pensioenpot tussen jong en oud is verouderd en past niet meer bij de moderne arbeidsmarkt. Door afschaffing wordt de verdeling tussen jong en oud transparanter en eerlijker." Door minder robuuste toezeggingen kunnen de pensioenfondsen in principe bij financiële meevallers eerder indexeren. Anderzijds zal bij tegenvallers eerder gekort moeten worden.

Koolmees wil nog niets doen aan de dreigende kortingen bij grote pensioenfondsen, waartoe overigens niet PGB behoort: "Voor enkele fondsen en hun deelnemers zijn er ook zorgen voor de korte termijn. Veel deelnemers voelen de dreiging van kortingen, doordat hun pensioenfonds sinds enige jaren een te lage dekkingsgraad heeft. Hoewel de pensioenverwachting voor volgend jaar begrijpelijkerwijs zorgen baart, is die niet het onderwerp van deze brief. Pensioenuitkomsten zijn sterk afhankelijk van financiële ontwikkelingen, dat is een werkelijkheid waar niet aan te ontkomen is."

Het kabinet laat verder onderzoeken wat een verstandige koppeling is tussen de levensverwachting en de AOW-leeftijd als de levensverwachting op de lange termijn verder doorstijgt. Nu is de afspraak dat als de levensverwachting een jaar stijgt, de AOW-leeftijd ook een jaar stijgt. Het Centraal Plan Bureau en het RIVM zijn gevraagd om varianten en alternatieven uit te werken. Tenslotte benadrukt de minister dat in een nieuw systeem de sterke elementen van het pensioenstelsel moeten blijven bestaan, zoals verplichte pensioenopbouw, collectieve uitvoering en risicodeling, fiscale ondersteuning en voldoende ruimte voor nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioenen.

---

## Reactie KNVG en NVOG op pensioenplannen Minister Koolmees



### Eerst korting voorkomen en kans op indexatie verhogen

10 Puntenplan Minister Koolmees mist prioriteitstelling en draagvlak. De huidige pensioenimpasse kan alleen doorbroken worden als twee dingen eerst goed geregeld worden: voorkoming van de dreigende korting op de pensioenen en verruiming van de mogelijkheden tot indexatie van de pensioenaanspraken van werkenden en gepensioneerden. Dat stellen de gepensioneerdenkoepels KNVG en NVOG in een gemeenschappelijke reactie op het 10-puntenplan dat

minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afgelopen vrijdag naar de Tweede Kamer stuurde.

### Kansloze aanpak

In een brief aan de Tweede Kamer kondigde minister Koolmees vrijdag 1 februari een 10-puntenplan aan, waarmee het kabinet alle noodzakelijke veranderingen in het pensioenstelsel tegelijkertijd en - als het niet anders kan - zelfstandig gaat aanpakken nu draagvlak voor gezamenlijke besluitvorming ontbreekt. Het 10-puntenplan omvat het ontwerp en de gedeeltelijke invoering in 2019 van vrijwel alle maatregelen die volgens eerdere SER-rapporten tenminste enkele jaren van invoering vragen.

KNVG en NVOG zijn van mening dat het kabinet met deze aanpak een doodlopende weg inslaat, die alleen maar leidt tot nog meer vertraging bij de totstandkoming van een nieuw pensioenstelsel. Zo'n veelomvattende aanpak zonder prioriteitsstelling en waarbij het brede draagvlak ontbreekt, is kansloos.

### Prioriteiten eerst

KNVG en NVOG menen dat de huidige pensioenimpasse alleen kan worden doorbroken door niet alles in één keer te willen oplossen, maar eerst op basis van een breed draagvlak de juiste prioriteiten te stellen. Die prioriteiten liggen in 2019 voor wat betreft beide organisaties op twee punten.

Allereerst moet voorkomen worden, dat er in 2020 en 2021 sprake is van korting op de pensioenen ten gevolge van de regels voor het minimaal vereiste eigen vermogen van de pensioenfondsen. Het uitblijven van maatregelen ter voorkoming van deze kortingen zal leiden tot maatschappelijke onrust en verder afnemend vertrouwen in het pensioenstelsel.

Daarnaast moeten snel zodanige maatregelen genomen worden rond het financieel toetsingskader dat er weer ruimte ontstaat voor indexatie van pensioenen voor werkenden en gepensioneerden. Deze maatregelen leiden er weliswaar niet toe dat de indexatieachterstand, die veelal is opgelopen tot percentages tussen de 10% en 25%, weer wordt ingelopen, maar voorkomen in ieder geval verdere vergroting van de indexatie-achterstand en verdere afname van de koopkracht.

### **Breed draagvlak**

KNVG en NVOG benadrukken dat invoering van een nieuw pensioenstelsel niet kan slagen zonder een breed maatschappelijk draagvlak. Er is een breed nationaal pensioenoverleg nodig, waarin ouderenorganisaties en jongerenorganisaties samen met sociale partners actief en op evenwichtige wijze betrokken worden in het besluitvormingsproces. Voor het creëren van draagvlak volstaat het niet dat gepensioneerden en jongeren, zoals de minister het formuleert, 'hun inzichten kunnen inbrengen'.

Nadat kortingen zijn voorkomen en indexatie binnen bereik is gebracht, kunnen andere maatregelen uit het 10-puntenplan van de minister successievelijk worden aangepakt na instemming van het breed nationaal pensioenoverleg. Op die basis kunnen doorsneepremie en individualisering met behoud van collectieve elementen (beleggings- en langlevensrisico) ook worden vormgegeven.

### **AOW**

KNVG en NVOG vinden het een gemiste kans van het kabinet om - los van de noodzakelijke wijzigingen in het pensioenstelsel - de in de eerdere pensioenonderhandelingen besproken aanpassingen en vaststellingsmethode van de AOW-leeftijd nu niet al door te voeren. Beide organisaties vragen minister Koolmees om het advies hierover van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Plan Bureau (CPB) op korte termijn te laten uitwerken en nog voor de zomer te komen met aanpassing van de wet.



Nederlandse Vereniging van  
Organisaties Van Gepensioneerden

---

## **AFM onderzoekt communicatie over pensioenkortten**

De Autoriteit Financiële Markten AFM gaat dit jaar onderzoeken in welke mate pensioenfondsen die in 2020 verplicht moeten korten hun informatieverstrekking correct, duidelijk, tijdig en evenwichtig vormgeven. Dat staat in de Agenda 2019 van de autoriteit. PGB Pensioenfondsen zal volgend jaar niet hoeven te korten maar voor enkele andere grote pensioenfondsen dreigt dat wel te gebeuren.

De AFM houdt verder ook het oog op de ontwikkelingen rond een nieuw pensioenstelsel. "Naar verwachting zal er op het gebied van pensioenen de komende jaren veel veranderen. Zo wordt onderhandeld over een nieuw pensioenstelsel door de Sociaal Economische Raad (SER). Een nieuw pensioenstelsel heeft uiteraard gevolgen voor de deelnemers aan pensioenregelingen. Het is van belang dat deelnemers goed geïnformeerd worden over het te



verwachten pensioen en dat zij goed begeleid worden bij keuzes. Daarnaast doet de AFM onderzoek naar inconsistenties in gecommuniceerde pensioenaanspraken. Daardoor krijgen we beter zicht in de mate waarin deelnemers kunnen vertrouwen op de aan hen verzonden informatie.”

Zie verder [www.afm.nl](http://www.afm.nl)

---

## Vaste lasten stijgen met 600 euro per jaar

De vaste lasten stijgen dit jaar met 600 euro naar gemiddeld 7.000 euro per jaar per gezin. De grootste toename zit in de energierekening die gemiddeld 17 procent omhoog is gegaan tot 2.250 euro. De zorgverzekering slokt jaarlijks 2.800 euro op, dat is bijna 200 euro meer dan in 2018. Ook internet en tv alsmede verzekeringen voor de auto en de woning zijn duurder geworden.



Dat meldt de vergelijkingssite Pricewise. De cijfers zijn berekend voor een gezin met één kind. De kostenstijging voor de zorgpolis is gebaseerd op een basisverzekering en kan hoger uitvallen omdat veel mensen een aanvullende verzekering hebben. Pricewise meldt verder dat vorig jaar een kwart meer gezinnen naar een andere aanbieder voor zorg, energie of verzekering zijn overgestapt dan in 2017. Ouderen blijken echter relatief minder vaak over te stappen dan jongeren

Directeur Hans de Kok: “Dit jaar zien we de stijging in het aantal overstappers vooral vanaf september nadat op Prinsjesdag bekend werd dat de energiebelastingen en zorgpremies enorm zouden stijgen. De toename van het overstappen in alle markten wordt vooral veroorzaakt door de forse stijging in de vaste lasten, van zo’n tien procent in totaal.” Hoewel consumenten al vanaf 12 november konden wisselen van zorgverzekering vond ruim 50% van de overstappers plaats in de laatste week van het jaar. Eén op de zes van het totaal aantal overstappers van zorgverzekering stapte op de laatste dag van het jaar over.

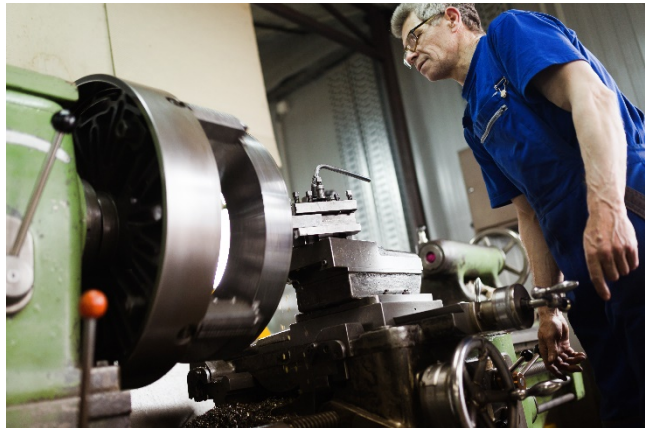
Zie verder [www.pricewise.nl](http://www.pricewise.nl)

---

## Metaalfondsen smeken om korting te voorkomen

De metaalfondsen PME en PMT hebben de politiek gevraagd in te grijpen om te voorkomen dat ze volgend jaar twee miljoen- pensioenen moeten korten. De dekkingsgraden van beide fondsen zijn eind vorig jaar ver onder de 100 procent gedoken. Bij PME daalde de beleidsdekkingsgraad – het criterium voor korten – in het laatste kwartaal van 101,8 naar 101,3 procent als gevolg van de tegenvallende beurzen en een dalende rente. “Hiermee is PME ver verwijderd van de dekkingsgraad van 104,3% die het fonds minimaal nodig heeft om in 2020 de pensioenen niet te hoeven verlagen. Het fonds roept dan ook kabinet en sociale partners op om haast te maken met een herziening van het pensioenstelsel,”

“Onze deelnemers en gepensioneerden dreigen de prijs te moeten betalen voor het uitblijven van een pensioenakkoord”, zegt directeur Eric Uijen in Financieel Dagblad. Hij wil dat er zo snel mogelijk alsnog een akkoord komt, maar in de tussentijd moet de kortingsdreiging van de baan. “Korten aan de vooravond van de invoering van een nieuw pensioenstelsel, dat is aan onze deelnemers niet uit te leggen. Onvoldoende mensen hebben door dat de kortingen om heel veel geld kunnen gaan”. Als er op basis van de dekkinggraad van eind december (97,6%) bij PME moet worden gekort, gaat dat volgens hem om ruim 6% van de pensioenuitkering. Voor een deelnemer met een gemiddeld pensioen van € 600 tot € 700 gaat dat dan om een paar tientjes bruto per maand. Deze kortingen mogen wel over tien jaar worden uitgesmeerd, maar zijn onomkeerbaar. “Dat is een klap in het gezicht”, vindt Uijen.



Bij bijna veertig van de circa 200 pensioenfondsen dreigen nog kortingen omdat hun dekkinggraden te lang te laag zijn. De meeste fondsen hebben echter nog tot eind 2020 om uit de gevarezone te komen. PME en PMT moeten daar eind dit jaar al uit zijn, omdat zij eerder dan de anderen in het rood zakten. Om korten eind 2019 te voorkomen moet hun gemiddelde dekkinggraad over twaalf maanden op tenminste 104,3% staan. “We hebben nu nog minder dan een jaar. Wonderen zijn niet uitgesloten, maar het gat is eigenlijk onoverbrugbaar.”